

Вас 77 I.

ПРОТОКОЛ № 4

засідання Режистру від 4/УІІІ -25 р.

Присутні: Курбас, Кудрицький, Шмай, Пигулович З., Бортник, Райдіс, Усенко, Пербатинський, Терсженко, Карпенко, Балабан, Івашутич, Кононенко, Макаренко, Савченко, Гавришко, Крушельницький, Назарчук, Семашкевич, Проценко.

Порядок дня: I. Доклад про "Комуна в Степах" - Куліша - Кудрицький.

КУДРИЦЬКИЙ: Одною з головніших помилок попередньої роботи є те, що я опрацьовуючи матеріал хотів зробити спектакль впливу цим пояснюється така композиція п'єси і таке велике звернення уваги на загострення дієвої лінії, що мені не вдалось зробити. Після засідання Р.Ш матеріал представився мені інакше. Аналізуючи п'єсу треба сказати, що побудована дієва лінія складе, хоча і є живе змаловання побутових типів, яскраві ситуації. Це є цінністю п'єси. Тут дія ніби легка канва, де вишиті побутові картини села. Коли раніше я думав грати дію, то тепер акцент ставиться на побут. Спектакль буде в плані театру вияву, а не впливу. Новий підхід примусив переробити композицію п'єси. Зведення двох дій в одну відкидається. Перша дія: експозиція Комуни і куркулів. Друга дія - присвячена комуні /розклад справи комунальної кухні, оповіщення Максима і приїз куркулів./ До третьої дії доданий початок, який є оборотною стороною медалі що до куркулів, з'ясовується дру-

га сторона його суті. Тут виявляється розбрат поміж ними, здатність посваритись поміж собою із заляксового кусочка. Це картинка, яка мусить викликати вражіння чого то мрачного. Остання дія залишається так як була. Таке побудована п'єси до певної міри знову вертає п'єсі своєрідний ритм. Досягнуто певного дієвого устремління: рівність, повільність в п'єсі є. Раз ставимо акцент на побут, на виявлення типів і середоча, то тут головним моментом є актор. Він несе найбільше завдання і через нього буде передаватись все, що треба передати. Другі елементи не ступують. Потрібне вражіння мусить глядач отримати від цілого комплексу. Хочу перейти до методу передачі вражіння. В підході до організації цього матеріалу, я розбив його на дві схеми: одна велика, яка визначає основну установку кожної сцени, друга більш детальна, яка встановлює ряд мотивів одного і того ж предмета, який повертається другою гранню з'ясовує і ту сторону грані. Для кожної сцени встановлюється головна тема і більш детальна, яка підпорядковується головній. Для різних сцен є різні теми. Там де тема насичена дією, там тема буде дієвою, там де настрої буде темною, - підкреслюється настрої, коли головним моментом є побут, там такою темною є побут. На прикладі воно виглядає так: темною для сцени є епізод молотьби. Там молотьба являється вступним акордом, який ставить у певний кут зору всю сцену, яку ми хочемо показати. Можливо що будуть суперечки, поскільки я ставлю комуна і експозицію і хочу показати що та комуна в її радості життя, як щось організоване бадьоре, будуче, радісне, у своїй існуванні, така молотьба являється таким лейтмотивом, який відразу ставить всю сцену під певний кут зору. Від цього вся сцена набирає того вражіння, яке я хочу передати глядачеві. Це головний лейтмотив; йому підпорядковується вся решта. Є анкети, жарты Микишки, розмови циган і т.д. - це використовується для експозиції персонажа, але він підпорядковується підпорядковується молотьбі. В сцені куркулів /розподіл шкури/ хочеться дати щось характеризуюче з бадьорим осередком, хочеться дати вступний акорд, який поставити сцену під певний кут зору. Не хочу відумувати машинки від плаката чи від агітки, який би говорив, різко, грубо. Хочу ввести щось із круга поняття цього середовища, певною комбінацією введення їх як паралельна дія, вступний акорд, наголос на цей момент, котрий би відразу заставив би глядача асоціювати, що історія може відбуватися тільки в такому місці. Разом з тим будуть дрібні мотиви, які будуть підпорядковані експозиції куркулів, розклад самий, з'ясування поспості осередку, всі ці мотиви які між собою переплетені то один, то другий наголосуються, робиться випуклим і це як раз в той момент, в який це треба подати. В організації всіх цих елементів спектакля, у грі актора, головне завдання знайти щось

типове, своєрідне. Уникнути хаосу накопичення життєвих подробиць, знайти щось своєрідне, переломлюче суть, яка акцентована, дала б повне уявлення даного персонажа. Раз в цьому типіві є така риса, і вона на стільки яскрава і своєрідна, що це дасть повне вражіння шляхом виявлення тої риси у даного типа. В оформленні не думаю давати в ніякому разі більш менш точного слідування місця обставин і хочу скомбінувати такі елементи, які б заставили забути про решту не доладностей, недотриманостей. Глядачеві не буде різати око станок поруч стоячий, а дасть йому повне вражіння іменно цього місця, а не другого.

Що торкається праці актора - я собі так мислив: Наше загальне правило. Актор мусить відділяти роль від себе. Він мусить побачити якогось має бутр людина, яку він грає. Він мусить подати, його характеризуючий тип.

З тих проєктів, які мені подали товариші з маймастерні, мені се обисто де-які дуже подобаються. Я дбаю про те, щоби при умовній подачі зі станками на сцені, вони своєю формою і комбінацією викликали як раз те що треба. Дуже дбаю про те, щоби получився степ, природа села. З тих проєктів при допомозі комбінації світла, певних перестановок ширм, станків удасться досягти цього що треба се-то селянського вражіння. Згадав про це, як необхідний складний елемент спектаклю. Загальне вражіння получится не від одного предмета, а від цілого комплексу: станків, гри актора, гриму і т.д.

САВЧЕНКО: Чи мотив радості на протязі всієї п'єси у комунарів.

КУДРИЦЬК: У них не тільки радість. Сцена розкладу комунізму це один із тих моментів буття комунізму, певна небезпека в силу впливу, в силу оточення, не вижитої власницької ідеології, яка ставить комуну в тяжке положення. Мотив буде другий.

Одним із найголовніших мотивів у всій п'єсі, поскільки є завдання передати побут, є така історія: велика ідея в малому. Малі люди, теплі, ширі, віддані своїй ідеї - вони вірять в те, що роблять. Для них така справа, як глевкий хліб, кислий борщ-це щось таке, як інтервенція СРСР в Китаї. Треба переломити так, щоби показати, що для цих людей це те, у чому помагає вся їхня надія на будуче. Велика ідея переломлена у малих людях, незначних подіях, ситуаціях.

БОРТНИК: Які сцени викинуті. Чи є щось основне пропущене, чому підпорядковуються наголоснені мотиви.

КУДРИЦЬК: Викинуто дуже не багато. Викинута сцена в I-й дії, коли одержано документ, коли Коцавка сатаніє від радості, сцена наради, як вони пойдуть - це попередження глядача про те, що буде робитися. Чухало - організатор - викидається. Він знижує дію і попереджує глядача про те, що буде робитись. Сценка Максима, кінцева - викинута. Залишений автор з де-якими скороченнями. Ступовано розвиття мотиву кохання Хімки до Янки. Хімка може звучати лише якимсь затаєним коханням.

Відносно головної теми. Точної формулювання не дам. Одним моментом є переломлення в країні води цілого світу. Велика ідея в малому, утвердження зародку комуністичного суспільства. Показ побуту і ворякого осередку. Все це міститься тут. Точної формулювання не можу дати. Загальне уявлення дуже ясне. Всі моменти мають совок, шумовий, музичний момент хочу організувати. Не думаю витиснення голого ритму, не хочу подавати, наслідувати природу, хочу подавати лише характерні риси шуму, хочу надати певну форму не наслідуючи природи. В останній дії скреслено прощання перед смертю. Ступоване убивство Коцарним сина - це є певний предло щоби нацькувати масу на комунарів.

КУРБАС: Коли ми розмовляли з т. Кудрицьким на тему п'єси, то було ясно, що нам трудно в короткий час приїхати з одної установки режисера в якусь діаметрально-протилежну. І поскільки можна було дотримуватися первисного його плану, постільки ми і обмежили це завдання до самих перворядних річей. Завдання, яке я поставив т. Кудрицькому воно по мойму може не цілком вичерпуючий мірі подає уявлення режисера про його план. Цей план не міг бути так точно і повно розробленим до сьогоднішнього дня, але саме важне чого ми добились це те, що певне русло для постановки з невиясненими деякими деталями, може не точно сформульованими, є. Де-що намічено. В доклад було багато нещочностей включно до таких річей, що він не збира-

ється наслідувати природи і знайде щось інше. Питання тільки в тому, якими засобами ми користуємося. Неточна була в порівнянні до того що він говорив раніше формулювання підходу до актора. Це було водичкою. Відносно того, що ми ставимо у основу принципу гри актора. Окруження заражає, атмосфера типічних знаків для даного персонажа, знаків, які є по суті претворенням, яке б викликало у глядача певну асоціацію і безпосередньо давало глядачеві уявлення про такого персонажа. Так само і що до вставки. Те що говорилося вчора, ця сама вставка має за мету зруйнувати цю вялість побудовання заховаючи по змісті широкий ритм побудовання п'єси. Певна вялість в п'єсі є. Це є іменно цей момент, що все дія починається із статичного моменту і доходить поступово, або пічком не сподівано, перебивається моментом сильного напруження. Перемонтуванням першої дії, виведенням такого моменту сильного першого удару - це сцена яскравого першого удару, сцена в комуні. Гостроїм кінця 3-ої дії у широку велику масу картину, не в такому скомканому виді, як у автора, відтіненням 4-ої дії, вставка ця доповнює нову побудову п'єси тим, що замість вялого кінця 3-ої дії, має дати його яскравим, цілком нівежить вялість авторської композиції і п'єса повинна вийти від цього багато сценичнішою, динамічнішою. Пра вда, що вставка не вповні відповідає своєму призначенню. Вона блідовата. В своїй переробці згущена прийомами Куліша, мова персонажів занадто згущена, не в такій достаточній мірі, як у Куліша. Тов. Кудрицький звичайно говорив про це, що він поруч із цією переробкою думає дати і цю сцену авторові до затвердження. Не розв'язаний цей момент, ця ~~ж~~ дія, яка відбувається у цій вставці; в ній досить неясна і її суть. Не знайдено доволі гострого яскравого претворення побутового моменту і цей їхній спор, суперечка про те, кому належить цей млин, дальше завдання виявити куркулів, не тільки в такому доволі плакатному вигляді, погоджених поміж собою чорних сил, але в такому принципі, в якому вся п'єса писана, в підході до п'єси із усіх боків, в підході до середовища цього куркулів є певне життя не одностороннє. Сценка дуже коротенька. Згущені фарби з п'янством. Помилка те, що піп їх погоджує на сцені. В слідуючій сцені, коли входить процесія, це вже повинно бути ясным, що піп їх погодив, - але як погодив. В цьому весь секрет, щоби поява попа дала якусь об'язанку завдаток того, як він розв'яже цю історію. Я особисто вважаю, що цю вставку і другими вставками, перемонтовкою, п'єса робиться безумовно сценично-с'єдбною". 0

Основна тема, мотив у всій п'єсі. Мотив можна собі уявляти: як в краплі води переломлений великий масштаб. Але тоді і виконання цілого завдання мусить бути інакше. Коли б був такий мотив, то треба б провести якусь гіперболу через всі події, які там відбуваються, через те, що мотив цей висунений в порядку певної літературної аперцепції, а не як мотив, який має бути в п'єсі виявлений. Мотив, який має бути в п'єсі виявлений це просто, як т. Кудрицький це говорив, може він не клав акценту на це, а біля того вся його робота згрупована. Це є одним словом "Березиль", березиль, як місяць, як певна пора в році, це є провесна, ранок, ставання нового, ріст стаючого, ріст нової життєвої форми, розуміючи форму широкого розуміння, форму, як зміст певен, ставання нової форми на фоні затримуваних моментів старого, відживаючого. Це образ дуже яскравий. Це є лейтмотив всього і біля нього він агруповав все не точно формулюючи. Очевидно, що це саме головне, себ-то знайдення самої відповідної даному матеріалу в самому всеобіймаючому розумінні форми, знайдення стилізованого театру, театру якого елементи є в цій п'єсі. Це безумовно затрудняється стадіями у якій є робота, і виразністю п'єси у цьому відношенні. Тут приходить багато де-чого поборувати. Притягнення до цієї п'єси нашого методу акторського вияву воно так сказати в перспективі певних процесів еволюційних театрального мистецтва, воно буде певними кроками у цьому напрямку. Більше вкаже сама робота, як певний експеримент, зіткнення самого матеріалу на ґрунті сценичних помостів. Кудрицький має на увазі цю долю шукання.

У х в а л и л и: Режисаб приймає до відомої постановку і тов. Курбасо дана апробата, на шлях здійснення.

Проект оформлення постановки тов. Семешкевич прийнято.

